

BUITENRUST HETTEMA, Foeke (Harlingen 6 juni 1862 – Zwolle 5 oktober 1922).

Studeerde na zijn schoolopleiding te Harlingen en Utrecht Nederlandse taal- en letterkunde en aardrijkskunde aan de Universiteit van Amsterdam. Vanaf 1885 was Buitenrust Hettema werkzaam aan het Stedelijk Gymnasium te Zwolle. Hij maakte vooral naam door het ontwikkelen en schrijven van onderwijsmethoden voor de Nederlandse taal en letterkunde bestemd voor het voortgezet onderwijs. Naast de Nederlandse taal was er veel aandacht voor het Fries. Zijn doctoraat handelde over *Bijdragen tot het oud-Friesch Woordenboek*. Verder ging zijn belangstelling uit naar plaatsnaamkunde, oud-Fries en oud-Nederlands recht.

Buitenrust Hettema sloot zich in 1895 aan bij het **Algemeen-Nederlands Verbond** (ANV) en was van 1896 tot 1898 in het bestuur een van de afgevaardigden uit Nederland. In 1898 werd hij bestuurslid van de Groep-Nederland van het ANV en bleef dit tot 1917. Zijn belangstelling ging uit naar Friezen, Vlamingen en Afrikaners, onderdrukte volken, waarin naar zijn zienswijze de oorspronkelijke en individuele karaktertrekken beter bewaard waren gebleven dan in de heersende volken. Zijn contact met Vlaanderen blijkt ook uit publicaties in *Germania*.

Vanaf 1896 was Buitenrust Hettema privaat-docent Friese taal- en letterkunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Uit persoonlijke notities blijkt dat hij het in 1916 als zijn plicht zag om een benoeming tot hoogleraar Nederlandse taal- en letterkunde aan de door de Duitse bezetter vernederlandste universiteit te Gent te aanvaarden. Nu moest er, naar zijn mening hulp geboden worden, want "later hebben de Vlamingen ons niet meer nodig". In Gent heeft hij zich primair met zijn onderwijstaak beziggehouden en in de activistische politiek geen rol van betekenis gespeeld. Wel steunde hij het initiatief om in Gent de Handelsbank op te richten (activisme en onderwijs).

Terug in Nederland was Buitenrust Hettema nog voorzitter van een comité van naar Nederland uitgeweken Gentse hoogleraren. Zijn gezondheid, die te wensen overliet, bracht hem ertoe als leraar ontslag te nemen. Hij bleef privaat-docent te Utrecht en wijdde de hem nog resterende tijd aan wetenschappelijke arbeid.

LITERATUUR: J.B. Schepers, 'Levensbericht van F. Buitenrust Hettema', in *Handelingen van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden* (1922-1923), p. 27-33; – D. Vanacker, *Het activistisch avontuur*, 1991.

PIETER VAN HEES